

Tisková zpráva

Češi a spoření na důchod – podzim 2023

- ⊙ Téměř tři pětiny českých občanů (58 %), kteří dosud nejsou důchodci, v současnosti spoří či investují, aby se zajistili na stáří.
- ⊙ Lidé se špatnou životní úrovní spoří na stáří výrazně méně často než lidé s dobrou životní úrovní, častěji si spoří také lidé starší 45 let a s vysokoškolským vzděláním.
- ⊙ Jen o málo více než třetina (35 %) obyvatel České republiky, kteří dosud nejsou důchodci, se neobává nedostatečného finančního zajištění v důchodu. Více než tři pětiny (62 %) deklarují, že strach mají.
- ⊙ Od měření realizovaného před 2 lety se podíl těch, kteří z nedostatečného zajištění nemají obavy, významně nezměnil, mírně ovšem narostl podíl těch, kteří takové obavy mají (o 5 procentních bodů).
- ⊙ I nadále pouze asi desetina (12 %) občanů věří, že je stát v penzi dostatečně zaopatří. Většina odpovídajících tvořící více než čtyři pětiny oslovených (81 %) byla spíše negativní, když více než dvě pětiny (43 %) oslovených uvedly, že podle nich bude důchod vyplácený státem „spíše nedostatečný“, a další téměř dvě pětiny (38 %) se obávají, že bude „rozhodně nedostatečný“.

Zpracovala:

Naděžda Čadová

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

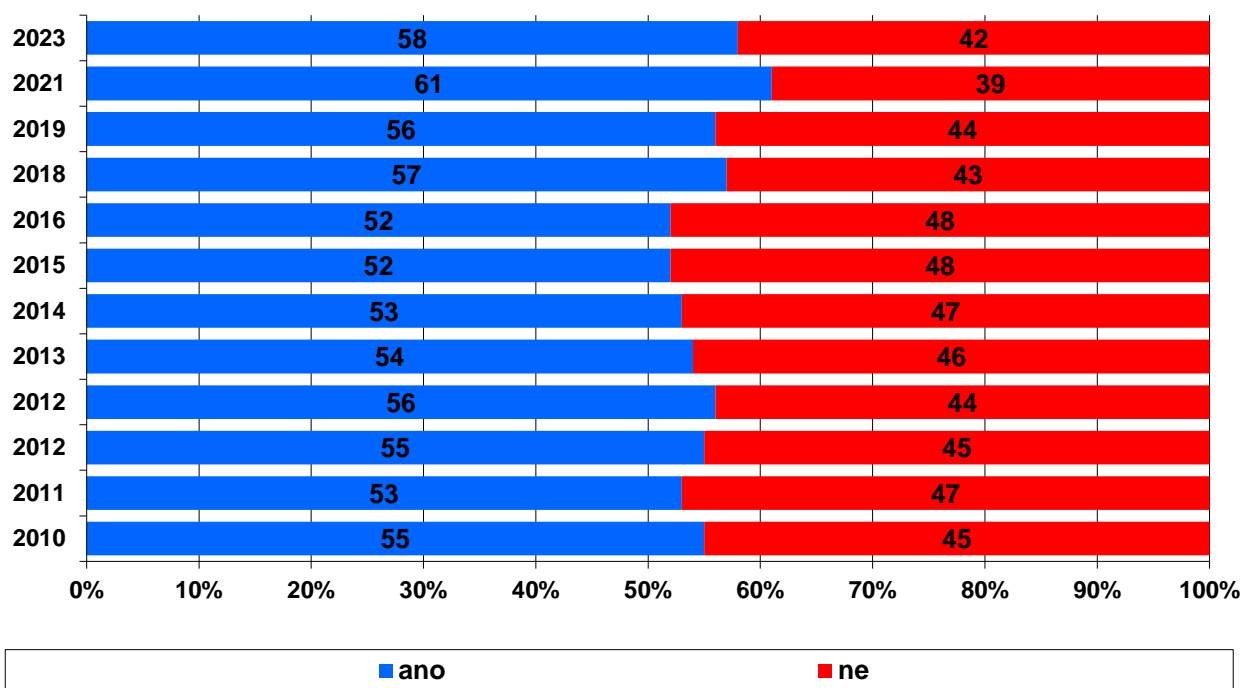
V rámci svého pravidelného výzkumu realizovaného od konce září do začátku prosince 2023 se CVVM SOÚ AV ČR dotazovalo občanů¹ České republiky na téma finančního zajištění ve stáří. Otázky byly zaměřeny nejen na subjektivní obavu z budoucího nedostatku ekonomických zdrojů či důvěru v zaopatření státem, ale také na faktickou přípravu v podobě investic a úspor.

Téměř tři pětiny respondentů (58 %), kteří zatím nejsou důchodci (N=665), spoří nebo investují, aby se zajistili na důchod². Zbytek (42 %) se na stáří ekonomicky nepřipravuje. V porovnání s výzkumem realizovaným na konci roku 2021 se podíl občanů, kteří si spoří či investují, aby se zajistili na stáří, významně nezměnil a je rovněž srovnatelný s výsledky zaznamenanými v letech 2018 a 2019. Graf 1 dokládá, že podíl lidí spořících si na stáří byl dlouhodobě poměrně stabilní a mezi roky 2010 až 2016 se vždy pohyboval v rozmezí 52 až 56 %. Od roku 2018 se podíl spořících mírně zvýšil a v současnosti osciluje kolem úrovně tří pětín českých občanů starších 15 let, kteří zatím nejsou důchodci.

¹ Na otázky odpovídali všichni respondenti kromě důchodců.

² Znění otázky: „Spoříte si nebo investujete v současné době, abyste se zajistil na důchod? Ano, ne.“

Graf 1: Podíl obyvatel České republiky spořících na stáří (v %)

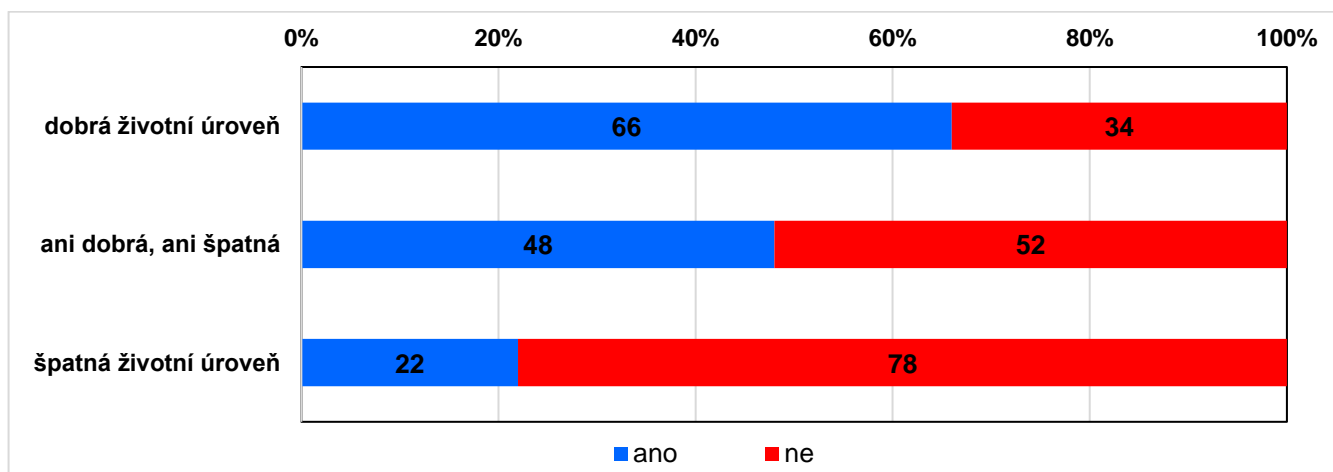

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců (n = 665).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podstatně častěji šetří či investují dotázaní s dobrou životní úrovní domácnosti (viz graf 2), kterých se na důchod připravují asi dvě třetiny (66 %). Mezi dotázanými, kteří životní úroveň vlastní domácnosti označili za „ani dobrou, ani špatnou“, se na důchod připravuje již jen necelá polovina (48 %) a lidí se špatnou životní úrovní spoří či investuje na důchod pouze o málo více než pětina (22 %) a více než tři čtvrtiny (78 %) se na něj finančně nepřipravují.

Graf 2: Podíl obyvatel České republiky spořících si na stáří podle životní úrovně (řádková %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 28. 9. – 4. 12. 2023, 665 respondentů starších 15 let, kteří nejsou důchodci, osobní rozhovor.

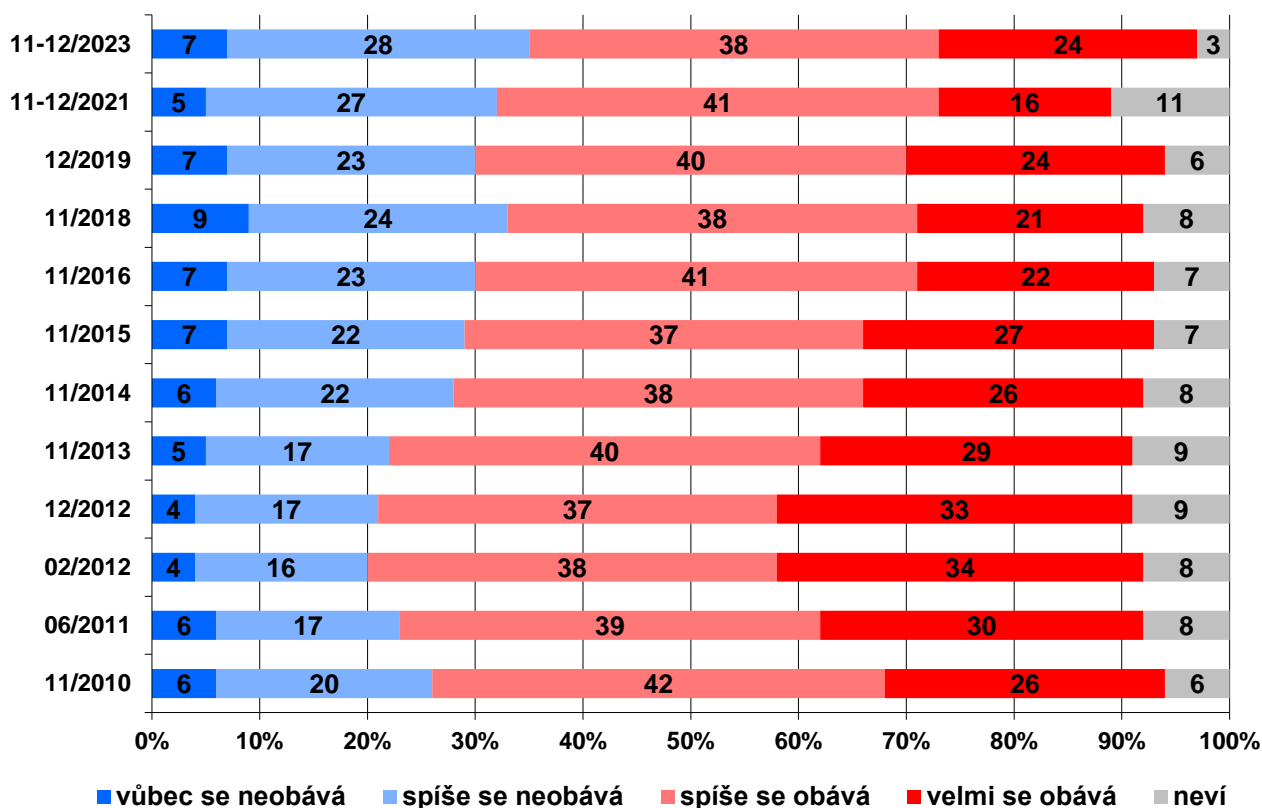
Podíl lidí, kteří se finančně připravují na důchod, roste s věkem, když ve věkové kategorii do 30 let tvoří necelé dvě pětiny (37 %), ve věku 30 až 44 let je to více než polovina (56 %), ve věku 45 až 59 let je to pak sedm z deseti (70 %) a u lidí nad 60 let, kteří zatím nejsou v důchodu, necelé tři čtvrtiny (73 %). Rozdíly jsou také mezi respondenty

s různým stupněm dosaženého vzdělání. Nejméně často si spoří či investují na důchod lidé se základním vzděláním nebo se středním vzděláním bez maturity (44 %), u lidí se středním vzděláním s maturitou jsou to tři pětiny (60 %) a nejčastěji si na stáří střeďávají vysokoškolsky vzdělaní (81 %). Z hlediska zaměstnání pak platí, že méně často se na důchod finančně připravují studenti, více naopak vedoucí zaměstnanci a podnikatelé. Úroveň spoření na důchod je rovněž silně provázána s výší osobního příjmu, když s jeho růstem roste také podíl těch, kteří si na důchod spoří.

Všech respondentů, kteří zatím nejsou v důchodu (N=665), jsme se dále zeptali, zda a případně do jaké míry se obávají, že nebudou v důchodu dostatečně finančně zajištěni (viz graf 3). Více než třetina obyvatel České republiky (35 %)³, kteří dosud nejsou důchodci, se neobává nedostatečného finančního zajištění v důchodu, přičemž 7 % se „vůbec neobává“ a 28 % se „spíše neobává“. Více než tři pětiny respondentů (62 %) deklarují, že strach mají, když 38 % odpovídajících strach spíše má a 24 % rozhodně má. Zbytek lidí (3 %) zvolil variantu „nevím“.

Od posledního měření realizovaného před 2 lety se podíl těch, kteří z nedostatečného zajištění nemají obavy, významně nezměnil, mírně ovšem narostl podíl těch, kteří takové obavy mají (o 5 procentních bodů), a to především těch, kteří se podle svých slov „velmi obávají“ (nárůst o 8 procentních bodů). V aktuálním výzkumu pak poklesl podíl respondentů, kteří se k této otázce neuměli vyjádřit a zvolili odpověď „nevím“ (o 8 procentních bodů), na svou historicky nejnižší hodnotu. Aktuální výsledek je statisticky srovnatelný se situací na konci roku 2018.

Graf 3: Obava o dostatečné finanční zajištění v důchodu (v %)

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců (n = 665).

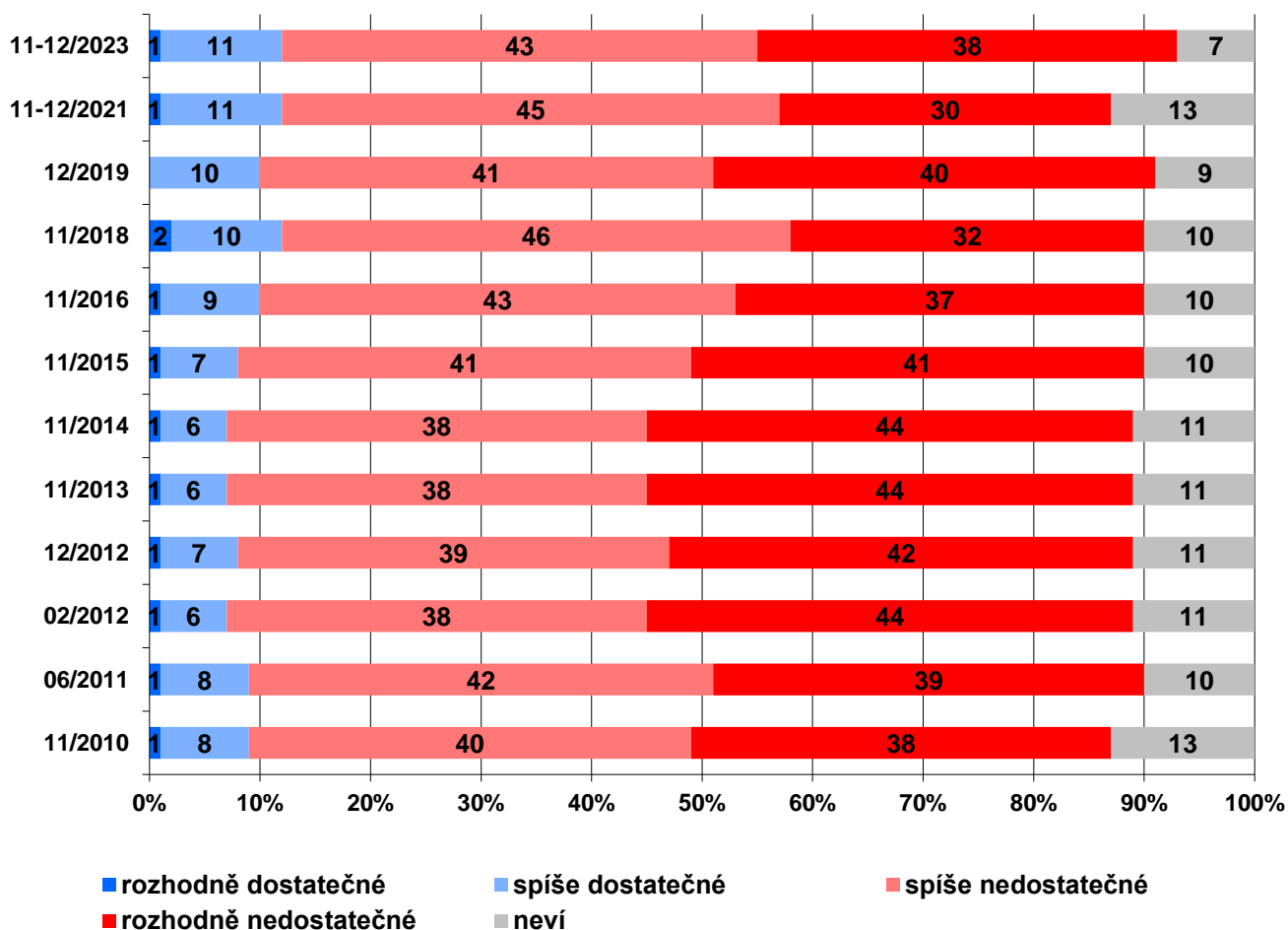
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

³ Znění otázky: „Jak moc, pokud vůbec, se obáváte toho, zda budete v důchodu dostatečně finančně zajištěni? Vůbec se neobáváte, spíše se neobáváte, spíše se obáváte, velmi se obáváte.“

Obavy z nedostatečného zajištění ve stáří rostou s poklesem dosaženého vzdělání, když mezi lidmi bez maturitního vzdělání je má 68 %, mezi absolventy středních škol s maturitou je to 63 % a mezi vysokoškolsky vzdělanými 54 %. Nijak nepřekvapí, že podobně se projevují i rozdíly podle životní úrovně domácností, když s jejím zhoršováním obavy rostou. Mezi muži a ženami a lidmi různého věku v této otázce neexistují statisticky významné rozdíly. Zajímavé je, že také podíly lidí, kteří se finančně zajišťují na stáří, jsou ve skupině těch, kteří se finančního zajištění v důchodu obávají, i těmi, kteří strach nemají, téměř shodné.

Ve výzkumu nás dále zajímalo, zde čeští občané věří, že důchod vyplácený státem pro ně bude dostatečným nebo nedostatečným finančním zajištěním ve stáří.⁴ Pouze o málo více než desetina (12 %) českých občanů si myslí, že důchod vyplácený státem pro ně bude dostatečným zajištěním ve stáří. Většina odpovídajících tvoří více než čtyři pětiny oslovených (81 %) byla spíše negativní, když více než dvě pětiny (43 %) oslovených uvedly, že podle nich bude finanční zajištění od státu „spíše nedostatečné“, a další téměř dvě pětiny (38 %) se obávají, že bude „rozhodně nedostatečné“. Možnost „nevím“ zvolilo 7 % dotázaných.

Graf 4: Důvěra v dostatečné zajištění důchodu státem (v %)

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců (n = 665).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že důchod vyplácený státem bude pro Vás znamenat dostatečné, nebo nedostatečné finanční zajištění ve stáří? Rozhodně dostatečné, spíše dostatečné, spíše nedostatečné, rozhodně nedostatečné.“

Z časového srovnání vyplývá, že podíl lidí přesvědčených o tom, že je stát dostatečně zajistí v době jejich stáří, je dlouhodobě velmi nízký a po celé období se pohybuje kolem úrovně 10 %. Současný výzkum je v tomto ohledu s těmi předešlými statisticky srovnatelný. V porovnání s předchozím výzkumem z konce roku 2021 jsme však zaznamenali nárůst podílu občanů, kteří si myslí, že jejich důchodové zajištění ze strany státu bude „rozhodně nedostatečné“ (o 8 procentních bodů), což znamená návrat k hodnotám zjištěným v letech 2010 až 2016, ale i 2019. V letech 2018 a 2021 byl tento podíl naopak významně nižší.

Rozdíly v názorech na dostatečnost či nedostatečnost finančního zajištění ve stáří ze strany českého státu nebyly mezi jednotlivými skupinami dotázaných příliš velké, nijak významně se neliší muži a ženy, lidé různého věku, vzdělání a ani životní úrovně.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v23-10
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	28. 9. - 4. 12. 2023
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj a velikost místa bydliště x kraj
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	913
Počet tazatelů:	93
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem – dotazování CAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	ES.25, ES.26, ES.27
Kód zprávy:	es240130
Zveřejněno dne:	30. ledna 2024
Zpracovala:	Naděžda Čadová

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR v.v.i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
